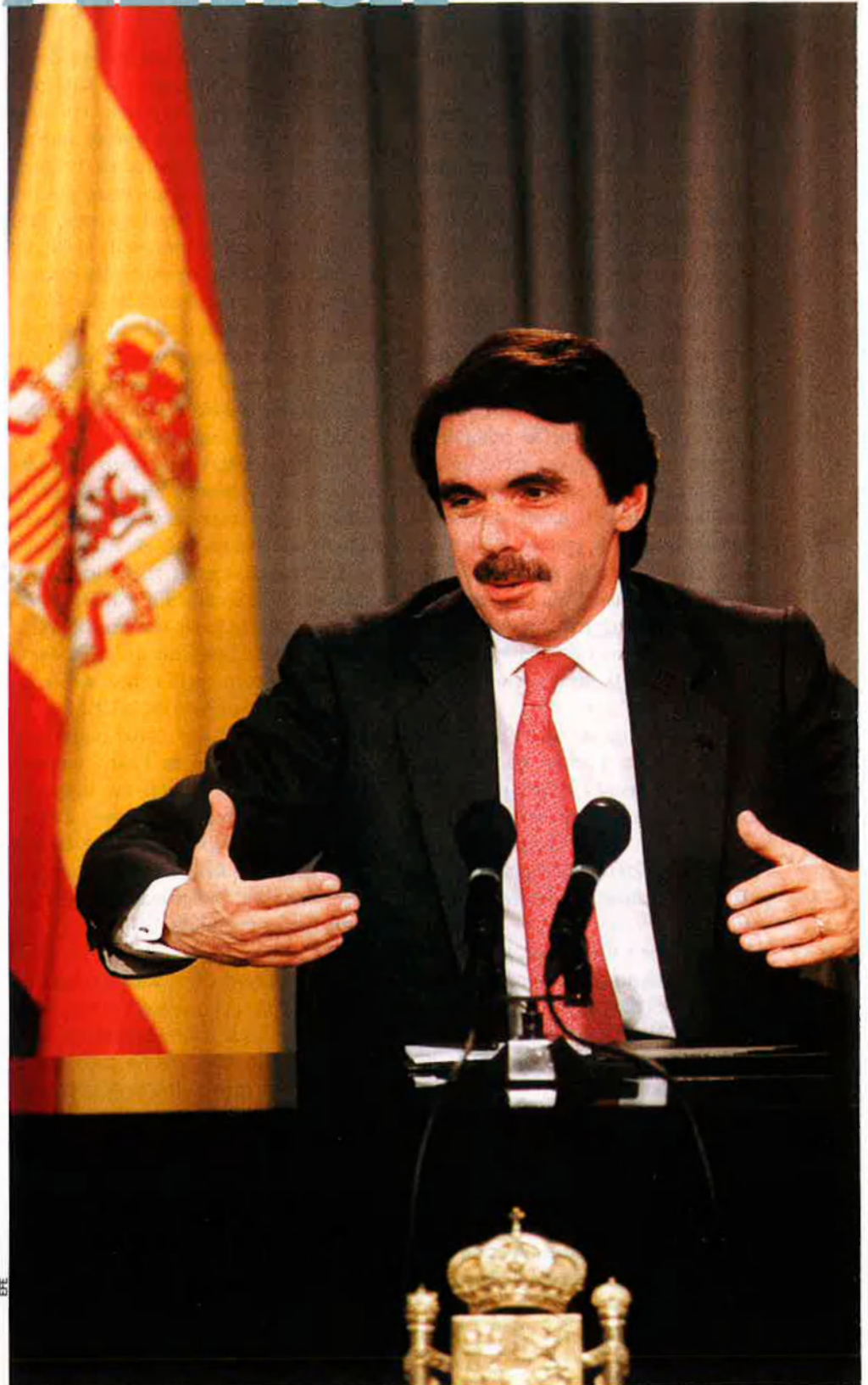

Més Aznar

Aquesta setmana el president espanyol, José María Aznar, presenta davant del Parlament Europeu el programa de la presidència espanyola de la Unió Europea amb el lema "Més Europa". Tot i els bons auguris que tenen les seves propostes antiterroristes, hi ha altres temes en què pot trobar dificultats. Sigui com sigui, des d'aquest gener i fins al juny presidirà la UE un dels polítics menys avesats a parlar d'Europa amb majúscules.

A primer cop d'ull José María Aznar ha començat amb mal peu la presidència espanyola de la UE. A Itàlia ha dimitit el ministre d'Exteriors, Renato Ruggiero, un dels pocs europeistes del Govern d'aquell país, i a sobre l'ha substituït temporalment el primer ministre, Silvio Berlusconi, conegut per la seva aversió a Europa. I encara es podria caure a les brases, ja que si bé Berlusconi va anunciar que compaginaria el fet de ser cap de l'executiu amb la cartera d'Exteriors durant sis mesos, la premsa italiana ara especula amb la possibilitat que el 28 de gener el substitueixi a Exteriors el post-feixista Gianfranco Fini, un altre polític al·lèrgic a la Unió.

Per si fos poc, Espanya és el país de la UE que acumula més infraccions de directrius comunitaries, 432, quasi el doble de la mitjana europea. Darrere d'Espanya segueix França, amb 394. Aquestes dades són del juliol passat, però fa deu dies el Govern d'Aznar tornava a estar en el punt de mira de les crítiques de la Comissió Europea, per haver fet cas omís a les recomanacions d'aquesta institució sobre l'euro i haver arrodonit a l'alça els preus dels serveis públics. Espanya no és l'única, però Itàlia, per exemple, tot i la tempesta provocada per la dimissió de Ruggiero i les acusacions d'euroescepticisme i desinterès per l'euro, no estan en la llista negra dels que arrodoneixen a l'alça.

Però aquestes qüestions no han afectat massa la imatge d'Aznar, que arriba el dia 16 al Parlament Europeu per presentar el programa de la presidència, la tercera que recau en un Govern espanyol (1989, 1995 i 2002) i la segona dels populars (van compartir la del 1995 amb els socialistes).

Abans d'anar a Brussel·les, però, Aznar ja ha escampat als quatre vents les prioritats que tindrà el seu Govern: terrorisme, transició a l'euro, ampliació, reformes econòmiques, política exterior i de defensa i el futur d'Europa.

Més antiterrorisme. Per damunt de tot, durant aquests sis mesos de presidència sentirem a parlar de terrorisme. Però la major part de la feina ja està feta a la darrera cimera de Laeken, on es va acordar l'euroordre de detenció i entrega. És

cert que aquest ha estat un tema estrella del Govern conservador espanyol des del 1996, però els atemptats del passat 11 de setembre als EUA ho han accelerat de manera molt clara. Tanta velocitat ha pres que ni ha passat pel Parlament Europeu, cosa que ha significat una crítica als Quinze de tots els europarlamentaris. Però encara que sigui a pilota passada, també l'han acceptat.

Així doncs, ara la feina que queda en aquest àmbit és implantar a cada país aquesta euroordre. Si Aznar vol anar molt més enllà d'això es trobarà amb algunes reticències, sobretot de belgues, holandesos i anglesos, que estan d'acord en l'espai judicial i penal europeu, però no ho consideren la prioritat de la UE, tot i l'eco de l'11 de setembre. La doctora Teresa Freixes, catedràtica de dret Constitucional i directora de l'Institut Europeu de Dret, assegura que "una de les principals dificultats d'Aznar serà equilibrar una més gran seguretat amb no perdre llibertat, i això no serà fàcil".

També en l'àmbit del terrorisme Aznar aprofitarà les cimeres amb Rússia i EUA, al maig i juny respectivament, per treure el tema. En concret amb els EUA, Aznar voldria que en aquests sis mesos es pogués arribar a un acord d'extradició, especificant que hi haurà una excepció si el sospitós pot ser condemnat a mort. Així i tot, aquesta cooperació també aixeca recels en altres membres de la UE.

En l'altre àmbit que Aznar podrà lluir presidència és en el de l'euro, sobretot després d'aquesta entrada tan bona. En aquests sis mesos hauran de fer-ne el seguiment, sense deixar, però, que els tres països que han quedat fora de l'eurozona, Gran Bretanya, Dinamarca i Suècia, se sentin massa marginats.

Més president. Fins aquí els aspectes en què Aznar pot aconseguir una bona imatge. Cosa que necessitarà si són certs els rumors que expliquen les ganes que té de fer el salt a la presidència de la Comissió Europea al 2004, quan plegui Romano Prodi. De fet, Aznar ja té mitja feina feta: és respectat a nivell europeu, fins i tot pel laborista Tony Blair; la resta de dretes i centre-dretes europees no tenen un candidat clar amb una posició forta a Europa, ni a Alemanya ni a Itàlia; al Par-

lament Europeu la majoria és conservadora; el seu gendre és el secretari del PP europeu; i Aznar ja ha deixat clar que deixa la presidència espanyola. Però, a més, l'actual president de la Comissió és un socialista, i per tradició el següent hauria de ser un conservador. També és cert, però, que Prodi és del sud de la UE i per tant després d'ell hauria de venir algun polític dels estats membres del nord. Totes aquestes tradicions, això sí, es poden veure alterades a partir de l'ampliació, el 2004, quan el nombre de països faci difícil mantenir aquestes rotacions tàcites.

I és precisament en aquest àmbit d'obertura limitada de portes on Aznar pot començar a tenir problemes. En principi ja s'han pactat les rondes de negociació, excepte amb Bulgària i Romania, i fins aquí és previst que tot tingui un curs normal sense entrebancs. Però hi ha dos aspectes dins l'àmbit de l'ampliació que analistes com la catedràtica de relacions internacionals i directora de l'Institut d'Estudis Europeus Esther Barbé (vegeu entrevista p. 23), consideren que seran difícils: la reforma de la Política Agrícola Comuna (PAC) i els fons estructurals. Dos aspectes bàsics que sumen el 80% del pressupost de la Unió.

Pel que fa a la PAC, el Govern espanyol estarà més de costat de França, que alhora està en contra de les posicions del

Govern alemany. Aquestes diferències es poden aguditzar especialment en el cas de França, ja que a l'abril, els ciutadans de l'Hexàgon hauran d'escollir president, i cap dels candidats voldrà contrariar els seus votants amb consensos que no agradin mínimament amb un tema tan delicat com és el de l'agricultura. Alemanya també tindrà eleccions, però la segona meitat de l'any.

De fet, els ministres d'extersiors alemany i francès ja han alertat que la presidència espanyola de la UE serà "molt complicada". I això tant es pot aplicar a la PAC com als fons estructurals, on Espanya i Alemanya tenen tradició d'enfrontar-s'hi, pel que rep un i l'altra posa, i pel que rebran els nous estats de l'est i el que deixarà de rebre Espanya.

En opinió de la doctora Freixes, però, en la PAC i els fons estructurals no hi haurà grans canvis durant aquests sis mesos, ja que "l'última reforma es va fer el 1999 i encara no ens hi hem adaptat. Els canvis són molt lents".

Sobre les reformes econòmiques que vol impulsar Aznar i que tenen el seu origen en el Procés de Lisboa promogut pel

dirigent espanyol i el primer ministre anglès Tony Blair el 1999, també hi pot haver entrebancs. Aznar vol liberalitzar les economies, especialment els mercats energètics d'electricitat i gas, cosa que de nou té l'oposició d'Alemanya i sobretot de França, recordem-ho, tots dos països en processos preelectorals.

Aquest i altres temes, com la connexió de les xarxes de transports, el respecte al medi, la societat de la informació, la flexibilitat i mobilitat laboral, seran tractats a la cimera extraordinària del Consell Europeu que es farà al Palau de Congressos de Barcelona, els dies 15 i 16 de març. Per a aquesta cita el Ministeri de l'Interior espanyol ja ha presentat un acord amb la Junta de Seguretat de Catalunya per fer un ampli desplegament policial. Inclourà policia estatal, mossos d'esquadra i guàrdia civil, que s'encarregaran d'assegurar que els 28 líders europeus (dels estats membres i dels candidats a l'ampliació) presents a la cita, tinguin la sensació que cap manifestació els distreuria. De moment, però, els sindicats ja han convocat una mobilització, que es farà a la capital catalana el 14 de març.

La Confederació Europea de Sindicats (CES) hi vol reivindicar polítiques socials que creïn ocupació.

Abans, la demostració de potència policial espanyola i catalana ja es farà evident a Girona, on els dies 1 i 2 de febrer hi ha convocat un seminari europeu sobre indústria i recerca. El col·lectiu Maulets hi ha preparat un contracimera, amb xerrades i manifestacions.

Més pescadors. Un altre dels temes forts de la presidència espanyola serà la política exterior i de seguretat comuna, la PESC. Però de nou l'inici tampoc ha arrencat amb bon peu. El Consell Europeu ja tenia designat un representant a l'Afganistan, però la presidència espanyola ha designat una altra persona, que per cert, volien que fos Francesc Vendrell. Així, ara a l'Afganistan hi haurà un representant que coordinarà Javier Solana, com a mister PESC, i alhora una persona que teòricament farà d'enllaç entre la presidència i la UE. Per Barbé aquesta situació "és una cosa curiosa, és una opció nova que cap altra presidència ha fet".

"L'E. de les AA."

L'anomenat "Estat de les Autonomies" és una fórmula totalment original que ni té precedents ni tampoc no ha fet escola en l'àmbit del dret internacional. Per tant, es defineix, justament, pel que no és. No és una república federal, no és una confederació, ni una república unitària ni una monarquia plurinacional. De totes aquestes estructures, ens en vindrien al cap diversos exemples tant al llarg de la història com en l'actualitat. L'"E. de les AA.", en canvi, no és homologable.

Aquesta és la trampa de la Constitució del 78. Fixa un estat unitari on les "comunitats autònomes" sempre són subsidiàries de l'estat. En aquest sentit, l'autonomia catalana, per exemple, no té *de iure* més sobirania de la que es reconeix a un municipi, que és, igualment, una entitat amb capacitat normativa i que es constitueix amb base a representants electes.

És per això que la Constitució vigent és valuosíssima per als successius governs espanyols. Perquè deixa en les seves mans, exclusivament, el grau d'autonomia política que es desitja en cada conjuntura sense que les parts perjudicades puguin apel·lar enlloc i sense que, tampoc, el Govern espanyol hagi de patir les conseqüències d'una imatge internacional negativa o inclinada a posar en dubte l'essència democràtica de les seves decisions.

I aquí és on entra l'oportunitat d'or del Govern espanyol. La Unió Europea emet normatives de gran contingut legislatiu

per un procediment que no té res a veure amb la democràcia. L'executiu no necessita passar el control parlamentari i el debat polític s'estructura, únicament, a l'entorn de les pressions i els interessos que juguen en una taula on només tenen cadira els governs dels estats. Per això un nacionalista espanyol com José María Aznar s'hi sent tan còmode, perquè a Brussel·les Jordi Pujol té la mateixa capacitat de pressió sobre ell que la que tenia Josep Tarradellas enfront d'Arias Navarro. En resum: la Constitució té la virtualitat de tornar les coses a abans del 1978. I de forma impecablement democràtica.

Hi ha qui ha pensat sempre que Europa faria l'estat espanyol més petit i, per tant, Catalunya (i fins i tot els Països Catalans) més autònoms. Aquesta ha estat una mica la tesi del nacionalisme català o basc des d'abans i tot que s'entreveïés un horitzó d'unitat política al llarg del continent. Pensaven –pensen encara– que la línia recta entre Barcelona i Brussel·les no passa per Madrid. I això no és veritat. Al contrari, per a Brussel·les Barcelona no existeix perquè la línia s'acaba a Madrid. És la tàctica de l'ofegament polític per inanició en la presa de decisions. En això Espanya no està sola... I no cal patir pels *länder* alemanys o les regions belgues. Els seus estats estan parlant per a ells.

Salvador Cot

En l'àmbit d'exterior, però, les estrelles seran la cimera amb Amèrica Llatina, els dies 17 i 18 de maig a Madrid, i la VI Conferència Euromediterrània del procés de Barcelona, que es farà a València els dies 22 i 23 d'abril. L'eurodiputat socialista Raimon Obiols assegura que de la cimera de la Mediterrània és "de l'únic que espero alguna cosa positiva d'aquesta presidència". Per Obiols, "després de dos anys de no fer res" ara es podrien tirar endavant algunes iniciatives com "el Banc Mediterrani de Desenvolupament, la reforma dels ajuts financers i donar prioritat al diàleg intercultural". Segons Obiols, cal que la UE tingui en la seva prioritat la Mediterrània, "ja que l'ampliació a l'est ja està feta, ja està clara", mentre que pel que fa a la Mediterrània és una zona molt important, a la qual no se li ha prestat prou atenció i recursos. I encara una darrera cosa per a la PESC, l'obsessió d'Aznar, vincular-hi com a prioritat, de nou, la lluita antiterrorista.

Més estats. El darrer objectiu de la presidència espanyola és potser el que Aznar ha assumit més a contracor. Es tracta del debat sobre el futur de l'Europa ampliada.

Si fem un cop d'ull a la trajectòria de la majoria de líders europeus, conservadors i socialdemòcrates, veurem que tots tenen una visió global d'Europa. Per exemple, el canceller alemany, Gerhard Schröder, es decanta per un model federal, mentre que el primer ministre francès, Lionel Jospin, vol més cohesió política però sense arribar a aquest model federal. Sigui com sigui ells dos i altres líders han fet repetides vegades discursos amb una visió global sobre Europa. Però en el cas d'Aznar i del PP, com diu Obiols, "hi ha una absència total de discurs europeista o que apel·li a la unitat d'Europa". El més proper a un discurs global sobre Europa que es coneix d'Aznar és el que va fer el passat 9 d'octubre a Brussel·les amb motiu de la concessió d'un premi a la comissària de cultura Viviane Reading. En la seva intervenció Aznar no va aclarir quin era el seu model global, però sí que va alertar sobre el que no volia: que els estats deixin de ser l'única veu a Europa. Segons va dir Aznar, el repartiment de competències recollit al Tractat de Niça

"hauria de limitar-se a com distribuir millor les competències entre la Unió i els seus estats membres, i que qualsevol intent d'involucrar altres esferes públiques posaria en un risc seriós la Unió Europea". I encara més jacobinisme a l'europea: "En comptes de discutir sobre la distribució de les competències, del que caldria parlar és de com la Unió i els seus estats es coordinen, per assegurar una eficaç execució i gestió de les polítiques comunitàries." És a dir, que de cedir competències a les anomenades regions, res de res, tant si tenen poder legislatiu, cas dels Països Catalans, com si no en tenen. Tant si van en representació de totes les autonomies com si només van a mirar i prou. Per Aznar el lloc de les autonomies és al Comitè de les Regions, un òrgan consultiu amb mínima o nul·la capacitat d'influència. I de fet, Romano Prodi va donar la raó a Aznar en aquest sentit, al·legant que la representativitat a Europa era qüestió de cada estat.

Aquesta visió d'una Europa exclusiva dels estats va ser constatada pel president de Catalunya, Jordi Pujol, en un discurs com no havia fet abans amb aquesta contundència, a l'Institut Català de la Mediterrània el passat 14 de novembre: "Ens trobem amb una Europa que cada vegada és més estatalista i en la qual aquella idea d'Europa federal, d'Europa unida, d'Europa en la qual hi havia un cert joc entre tots els estats, i en la qual es pensava que fins i tot les regions podrien tenir un cert paper, és objecte d'una forta oposició per part dels estats i, concretament, d'uns quants. És una Europa cada vegada més estatalista i menys comunitària." Fins i tot Jordi Pujol s'ha desmarcat del Comitè de Regions i ha apuntat l'administració catalana amb un grup de diverses regions o nacions sense estat de la UE amb capacitat legislativa per a demanar que la Unió tingui en compte les seves opinions.

I, potser, més democràcia. Però malgrat l'aversion d'Aznar a parlar d'Europa amb majúscules i preferir debatre xifres concretes, des de la cimera de Laeken ha canviat alguna cosa. Per tractar sobre el futur de la Unió ampliada s'ha creat una convenció presidida pel francès Valéry Giscard d'Estaing, perquè faci un projecte de reforma del Consell i la Co-

missió, i que defineixi el paper mundial de la UE, i les competències dels estats, Unió, regions, i si cal fer una Constitució europea. La Convenció ha de començar a treballar l'1 de març i ha de tenir llesta la feina per a fer una proposta a la propera Conferència Intergovernamental el 2004. El debat de debò començarà després de les eleccions franceses i alemanyes.

"Laeken obre una nova fase -explica l'eurodiputat català Raimon Obiols-; per primer cop s'aborda el tema de fer una Constitució, cosa que Aznar mai ha volgut, i en segon lloc la Convenció acordada permetrà un debat obert i això va a contrapèl de la visió d'Aznar." Per Obiols, "ara s'avança en una doble legitimitat, la dels estats membres i la dels pobles a través de la Convenció, en què el mètode diplomàtic és substituït pel democràtic".

En els treballs de la Convenció hi participaran 120 europarlamentaris, diputats dels diversos parlaments estatals, i representants dels governs, que obriran el debat a les aportacions diverses tant de persones i entitats com del Comitè de Regions, que hi podrà enviar 6 representants amb dret a veu, o Amnistia Internacional. En aquest debat també s'hi incorporarà la Carta Europea de Drets Fonamentals, que està proclamada però no aprovada, així com el Llibre Blanc de la Comissió Europea sobre l'anomenada governança, que planteja una coordinació més bona entre les competències dels estats, les regions i les ciutats. Per Teresa Freixes, de tot plegat pot ser que "en surti una constitució per Europa o que s'extregui dels tractats un recull sistematitzat amb les normes bàsiques", però el que està clar és, segons Freixes, "que Europa ha de tenir un text i als estats d'això se'n diu constitució".

Aquest debat, però, està tenint poc ressò als Països Catalans, segons polítics i analistes d'aquí. De moment, només es comença a parlar al Principat d'intentar fer una convenció paral·lela a l'europea, que podria arribar a uns acords i dur-los a la convenció de Giscard. Fins ara el més actiu de tots és Aznar, que es presenta aquesta setmana a Europa disposat a dur-hi el seu model particular del que ell entén per l'Espanya plurinacional.

Oriol Cortacans